

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 1264/12</i>
------------------	------------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **13 marca 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera SSA Mirosław Szwagierczak
	Protokolant	sekr. sądowy Anna Kuźniar

po rozpoznaniu w dniu **13 marca 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **K. T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę

na skutek apelacji wniesionej przez stronę pozwaną

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **5 października 2012 r.** sygn. akt **IV U 782/12**

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie.

Sygn. akt III AUa 1264/12

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 13 marca 2013 r.

Decyzją z dnia 26 marca 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy K. T. prawa do emerytury, dochodzonego wnioskiem z dnia 28 lutego 2012r. w

trybie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2004r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Powołując w podstawie prawnej decyzji art. 184 w związku z art. 32 w/w ustawy, a także § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie spełnia wszystkich koniecznych przesłanek nabycia prawa do dochodzonego świadczenia. W tym zakresie podane bowiem zostało, że wnioskodawca

nie legitymuje się co najmniej 15-sto letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, ponieważ nie uznano za takie zatrudnienie okresu pracy wnioskodawcy

w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. (od 1 września 1974r. do 12 września 1991r.) z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, przy jednoczesnym podkreśleniu, że z dowodów zastępczych (akt osobowych) nie wynika aby wnioskodawca zajmując stanowiska majstra budowy czy kierownika budowy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych o jakiej mowa w Wykazie A Dział XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Wnioskodawca K. T. odwołał się od decyzji ZUS do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie.

W odwołaniu z dnia 26 kwietnia 2012r. wnioskodawca wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji, poprzez potwierdzenie jego uprawnienia do dochodzonego świadczenia emerytalnego zarzucił, że jakkolwiek nie dysponuje świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R., to jednak rodzaj i sposób wykonywania przez niego pracy u w/w pracodawcy –mogące być potwierdzone w postępowaniu sądowym zeznaniami wskazywanych świadków- przemawiają za przyjęciem tego rodzaju kwalifikowanego zatrudnienia. W tym zakresie odwołujący naprowadzał bowiem, że na prowadzonych przez Przedsiębiorstwo budowach melioracyjnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w bezpośrednim narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia sprawował nadzór inżynieryjno-techniczny nad pracami zatrudnionych tam cieśli, betoniarzy, kopaczy, czy operatorów sprzętu ciężkiego, świadczących niewątpliwie prace w warunkach szczególnych o jakich mowa w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Niezależnie od tego – w końcowym fragmencie uzasadnienia odwołania - wnioskodawca naprowadzał, że także okres jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie(...) Sp. z o. o. w R. od 12 września 1991r. do 31 grudnia 2004 r. na stanowisku kierownika (...) winien być z naprowadzonych wyżej względów uznany za pracę w warunkach szczególnych, tym bardziej, że w ogólnym świadectwie pracy z tego okresu zatrudnienia umieszczona została stosowna w tym względzie wzmianka.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 24 maja 2012r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie żądania wnioskodawcy, z tych samych względów które legły u podstaw zaskarżonej decyzji, nie odnosząc się –podobnie jak w treści przyjętego rozstrzygnięcia - do wskazywanego przez odwołującego jako praca w warunkach szczególnych drugiego z okresów zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o. o.

w R..

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie, po rozpoznaniu odwołania wnioskodawcy K. T., wyrokiem z dnia 5 października 2012 r. (sygn. akt IV U 782/12) ,zmienił zaskarżoną decyzję ZUS przyznając wnioskodawcy prawo do emerytury ,począwszy od dnia złożenia wniosku emerytalnego.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca K. T. ur. (...) – pozostający w pracowniczym zatrudnieniu do dnia 31 grudnia 2004 r. i prowadzący następnie pozarolniczą działalność gospodarczą, złożył w dniu 28 lutego 2012 r. w pozwanym organie rentowym wniosek o ustalenie prawa

do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych, wykazując na dzień 1 stycznia 1999 r. ogólny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 29 lat 3 miesięcy i 3 dni. Wobec braku kwalifikowanych dowodów w postaci świadectw wykonywana pracy warunkach szczególnych do wniosku emerytalnego dołączona została dokumentacja zastępcza w postaci ogólnego świadectwa pracy z dnia 31 grudnia 2004 r. z Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. w R., potwierdzające zatrudnienie wnioskodawcy w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika (...) w okresie od 1 stycznia 1997 r. do 31 grudnia 2004 r., jak też dokumentacja pracownicza (umowy o pracę i angaże) z okresu zatrudnienia w/w w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R.

od 1 sierpnia 1973 r. do 12 września 1991 r. W konsekwencji zaś powyższego, dokonana przez ZUS Oddział w R. analiza tej dokumentacji, prowadziła do wydania -zaskarżonej w niniejszym postępowaniu – decyzji z dnia 26 marca 2012 r. odmawiającej K. T. prawa do dochodzonej emerytury, przy przyjęciu, że wnioskodawca nie wykazał co najmniej 15-stu lat pracy w warunkach szczególnych. Opierając się następnie w zupełności na zeznaniach słuchanych

w postępowaniu sądowym świadków: J. D. i Z. D., współpracujących z wnioskodawcą w różnych okresach czasu w czasie jego zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. (przy podkreśleniu pełnej zgodności tych zeznań), jak też w oparciu o analizę akt osobowych wnioskodawcy z tego okresu, Sąd I instancji ustalił, iż odwołujący K. T. pracował u wyżej wymienionego pracodawcy kolejno na stanowiskach stażysty, inżyniera budowy, majstra budowy, kierownika (...) oraz kierownika budowy. Niezależnie od charakteru zajmowanego stanowiska w każdym przypadku wnioskodawca sprawował bezpośredni nadzór na terenie prowadzonych przez Przedsiębiorstwo budów melioracyjnych nad pracami podległych mu pracowników tj. zbrojarzy, betoniarzy, operatorów ciężkiego sprzętu itp. Prace te polegały na zabezpieczeniu brzegów rzek, betonowaniu skarp, regulacji rzek, cieków wodnych i innych pracach melioracyjnych. W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Rzeszowie uznał więc że praca K. T. w spornym okresie czasu od 1 września 1974 r. do 12 września 1991 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. była pracą w warunkach szczególnych o jakiej mowa w Dziale XIV poz. 24 Wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.), przy jednoczesnym odniesieniu sprawowanego przez wnioskodawcę dozoru do prac wymienionych z kolei w Dziale V poz. 1, 3, 4 i 7, w Dziale VIII poz. 1 i w Dziale X poz.1 wyżej wymienionego Wykazu. Powyższe stanowiło zaś – jak uznał to Sąd Okręgowy

w Rzeszowie – o wykazaniu przez K. T. co najmniej 15-sto letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. W konsekwencji więc powyższego - dokonując oceny prawnej sprawy - Sąd I instancji uznał żądanie odwołania za w pełni zasadne, a zaskarżoną decyzję ZUS za naruszającą prawo stwierdzając, że wbrew stanowisku pozwanego organu rentowego odwołujący spełnił wszystkie konieczne przesłanki nabycia prawa do dochodzonego świadczenia emerytalnego przewidziane w art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2004r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.). W podstawie prawnej wyroku powołany także został art. 477⁽⁽¹⁴⁾⁾ § 2 kpc.

Wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 5 października 2012 r., zaskarżony został przez pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R..

W apelacji z dnia 31 października 2012 r. (v. k. 34-36) pozwany organ rentowy zarzucając zarówno naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 kpc, przez brak wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności sprawy, jak też będące tego konsekwencją naruszenie prawa materialnego tj. art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2004r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), przez zastosowanie tych przepisów w sytuacji gdy wnioskodawca nie wykazał legitymowania się co najmniej 15-sto letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania K. T.. W uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący w szczególności podkreślał, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na jednoznaczne przesądzenie, czy sprawowany przez wnioskodawcę dozór inżyniersko – techniczny miał charakter bezpośredni, niezależnie od tego, że za taki niewątpliwie nie można uznać tego związanego z zajmowanym przez K. T. stanowiskiem kierownika (...) (od dnia 1 grudnia 1976 r. do 1 października

1978 r.), a wyłącznie tego okresu spowoduje, iż wnioskodawca nie jest w stanie wykazać wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca K. T. wniósł o oddalenie apelacji ZUS, jakkolwiek przyznając, iż wskazywany przez skarżącego okres od dnia 1 grudnia 1976 r. do dnia 1 października 1978 r., kiedy to zajmował stanowisko kierownika(...) nie był związany z bezpośrednim nadzorem nad prowadzonymi przez Przedsiębiorstwo budowami melioracyjnymi (v. 00:12:14 e-protokołu rozprawy apelacyjnej).

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ,rozpoznając apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. zważył, co następuje;

Wniesiony przez pozwanego organ rentowy środek odwoławczy skutkować musi wydaniem przez tut. Sąd orzeczenia kasatoryjnego z jednoczesnym przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Jak słusznie bowiem zarzuca skarżący wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 5 października 2012 r. wydany został z naruszeniem art. 233 § 1 kpc, przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego ,co w konsekwencji prowadzi do braku istotnych dla osądu sprawy ustaleń, czyniąc zaskarżony wyrok co najmniej przedwczesnym.

I tak przede wszystkim już następie zauważyć należy (co umknęło uwadze zarówno pozwanego ZUS jak i Sądu I instancji), że wnioskodawca K. T. ubiegając się o świadczenie emerytalne z tytułu pracy w szczególnych warunkach wykazywał dwa okresy tak rozumianej jego pracy, odnoszące się zarówno do okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. (przy czym był to okres od dnia 1 sierpnia 1973 r. do 12 września 1991 r., a nie jak przyjął to bez bliższego uzasadnienia ZUS i co następnie powielił w swoim rozstrzygnięciu Sąd Okręgowy , okres od 1 września 1974 r. do 12 września 1991 r), jak i w Przedsiębiorstwie (...) Spółka z o.o. w R. (od 1 stycznia 1997 r. do 31 grudnia 2004 r. – przy czym podlegający ewentualnemu uwzględnieniu z uwagi na treść art. 184 ustawy emerytalno – rentowej zamykał się

w dacie 1 stycznia 1999 r.). Tymczasem pozwany ZUS ,a w ślad za nim i Sąd Okręgowy w Rzeszowie (i to pomimo wyraźnego wyartykułowania w treści odwołania żądania wnioskodawcy ustalenia wykonywania pracy w warunkach szczególnych także w odniesieniu do tego drugiego pracodawcy) ograniczyli swoją ocenę do okresu zatrudnienia K. T. wyłącznie w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. i to też – jak zaznaczono już wyżej – w niepełnym zakresie, bo z pominięciem pierwszego okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 1 sierpnia 1973 r. do 1 września 1974 r., kiedy to – jak wynika z akt osobowych – był on zatrudniony jako stażysta (do dnia 1 kwietnia 1974 r.), a następnie inżynier budowy (po wyżej wymienionej dacie – umowa o pracę v. k. 9 kat osobowych). Jednocześnie jak wykazują to wprost zapisy e-protokołu z rozprawy poprzedzającej wydanie zaskarżonego wyroku (00:07:03), Sąd Okręgowy w Rzeszowie, wbrew temu co zawarte zostało

w pisemnych motywach rozstrzygnięcia dostrzegł, iż w całym ocenianym okresie pracy K. T. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. był i taki (i to w znacznym rozmiarze 1 roku i 10 miesięcy , od 1 grudnia 1976 r. do 1 października 1978 r.), w którym odwołujący pełniąc obowiązki kierownika (...)nie sprawował dozoru na prowadzonych przez Przedsiębiorstwo budowach melioracyjnych (co ostatecznie przyznał wprost sam zainteresowany na rozprawie apelacyjnej) , a mimo to w swoich ustaleniach Sąd I instancji przyjmuje z góry i bez jakiegokolwiek bliższej argumentacji, że wnioskodawca i tak legitymuje się wymaganym co najmniej 15-sto letnim okresem pracy w warunkach szczególnych i to przy jego odniesieniu wyłącznie do okresu od 1 września 1974 r. do 12 września 1991 r. Powyższe ,przy uwzględnieniu niepełnych zeznań świadków jak również braku zeznań samego zainteresowanego, co do sposobu wykonywania przez niego nadzoru na budowach melioracyjnych na – co należy podkreślić - różnych stanowiskach pracy: stażysty, majstra, inżyniera budowy czy kierownika budowy (w kontekście oceny czy można mówić tu o dozorcze bezpośrednim w rozumieniu tego przewidzianego pod pozycją 24 Działu XIV Wykazu A załącznika rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) ,czyni powyższe ustalenie niemożliwym do skontrolowania w postępowaniu odwoławczym. Z kolei zauważyć też przyjdzie, że przeprowadzony przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie z

urzędu dowód z akt emerytalnych świadka J. D. nie został w żaden sposób oceniony i wykorzystany przy czynieniu koniecznych dla rozstrzygnięcia sporu ustaleń, a tymczasem z akt tych wynika, chociażby to, że wbrew temu co naprowadzał w/w w swoich zeznaniach (v. k. 16v) nie pozostawał on w ciągłym zatrudnieniu w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. w latach 1968 – 1992, lecz z przerwami w okresach od 1968-do 1975 i od 1982-do 1992, co może rzutować na ocenę wiarygodności jego zeznań. Z drugiej zaś strony powyższe akta wykazują, iż wyżej wymieniony nabył prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych z tytułu zatrudnienia

w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. pracując na tożsamy co wnioskodawca stanowiskach pracy ,na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 6 marca 2009 r. sygn. akt IV U 1737/08, przy czym w postępowaniu tym dodatkowo naprowadzano na uprzednie wyroki sądowe w analogicznych sprawach o sygn. akt IV U 1145/04 ,czy IV U 1907/06 Sądu Okręgowego w Rzeszowie. Powyższe więc powinno było dodatkowo uzasadniać przeprowadzenie dowodu z akt tych postępowań celem ewentualnego wykorzystania zgromadzonego tam materiału dowodowego na użytek niniejszego sporu. Skoro jednak tak się nie stało, a popełnione i omówione powyżej uchybienia w procedowaniu Sądu Okręgowego w Rzeszowie czynią zaskarżony wyrok co najmniej przedwczesnym, to w ponownym postępowaniu, przy uwzględnieniu wszystkich powyższych uwag tut. Sądu, Sąd I instancji winien już kompleksowo rozpoznać przedmiotową sprawę , dokonując oceny charakteru zatrudnienia K. T., pod kątem możliwości zakwalifikowania wykonywanych przez niego prac do prac w warunkach szczególnych, tak w odniesieniu do pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. i to w całym okresie zatrudnienia od 1 sierpnia 1973 r. do 12 września 1991 r., jak

i w Przedsiębiorstwie (...) Spółka z o.o. w R. (podlegający ocenie okres od 1 stycznia 1997 r. do 1 stycznia 1999 r.) – przy czym w tym ostatnim przypadku ,wobec dotychczasowej bierność procesowej odwołującego Sąd Okręgowy winien skorzystać z przewidzianego w art. 5 kpc uprawnienia, zakreślając wnioskodawcy termin do ewentualnego zaferowania wniosków dowodowych mających potwierdzać ten kwalifikowany rodzaj jego pracy u wyżej wymienionego pracodawcy. Oczywiście też się staje konieczność ponownego dokładanego przesłuchania świadków J. D. i Z. D., nie mówiąc już o przesłuchaniu samego zainteresowanego, celem przesądzenia czy nawet w sytuacji zajmowania przez wnioskodawcę stanowiska kierownika budowy można uznać, że wykonywany przez niego nadzór miał charakter bezpośredni w sytuacji gdy na budowach zatrudnieni byli również majstrowie (co należało do obowiązków jednych i drugich, i jak była ogólna liczba dozoruujących) ,tu mając też na względzie wypracowane w orzecznictwie sądowym kryteria tego pojęcia (bliżej o nich między innymi w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011r. I UK 164/11 LEX nr 1125989 czy w postanowieniu tego Sądu z dnia 23 marca 2012r. II UK 297/11 LEX nr 1214582). W tym zakresie niewątpliwie też należy dokonać szczegółowej analizy zalegających w aktach osobowych wnioskodawcy zakresów czynności przypisanych do poszczególnych jego stanowisk pracy. Jak zasygnalizowano to już wyżej ,celowym się również wydaje dopuszczenie dowodu z akt spraw jakie toczyły się uprzednio przed Sądem Okręgowym w Rzeszowie w podobnych stanach faktycznych związanych z zatrudnieniem ubiegających się o emerytury w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. (sygn. akt IV U 1737/08, IV U 1145/04 czy IV U 1907/06), tj. konkretnie ze zgromadzonego w tych postępowaniach materiału dowodowego, który może tu się okazać użyteczny (np. zeznania świadków). Dopiero zaś tak wnikliwie przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwolić może na poczynienie konkretnych ustaleń faktycznych, a w konsekwencji na właściwą ocenę prawną sprawy w kontekście spełnienia przez K. T. wszystkich koniecznych przesłanek nabycia prawa do dochodzonego przez niego świadczenia emerytalnego , przewidzianych w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2004r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Z tych wszystkich więc wyżej naprowadzonych względów – skoro wydanie wyroku wymaga w istocie przeprowadzenia postępowania dowodowego na nowo w całości – na podstawie art. 386 § 4 kpc orzeczono jak w sentencji.

(...)

(...)

(...)

(...)